CERTAMINA
VLAAMSE OLYMPIADE LATIJN & GRIEKS

Vlaanderen
verbeelding werkt

34E OLYMPIADE LATIJN EN GRIEKS

INGERICHT DOOR DE VZW
CERTAMINACOMITÉ

WWW.CERTAMINA.BE

Cicerowedstrijd 2026-2027 – ronde 1

Cic. *Phil.* 5.2.1-6 Marcus Antonius, staatsvijand nr. 1

Na de moord op Caesar in 44 v.Chr. ontstond een machtsstrijd tussen de Caesarianen en de samenzweerders. Cicero koos de zijde van laatstgenoemden en keerde zich in zijn *Philippicae* tegen Marcus Antonius, Caesars rechterhand. In deze 5de *Philippica*, uitgesproken op 1 januari 43 v.Chr., verzet Cicero zich tegen een vredesdelegatie naar Antonius, die inmiddels consul af is en Rome met een leger heeft verlaten. Volgens Cicero rest de senaat slechts één keuze: een eervolle vrede na Antonius' onderwerping, of oorlog.

Hic enim dies vobis, patres conscripti, illuxit, haec potestas data est ut quantum virtutis, quantum constantiae, quantum gravitatis in huius ordinis consilio esset, populo Romano declarare possetis. Recordamini qui dies nudius tertius decimus fuerit, quantus consensus vestrum, quanta virtus, quanta constantia; quantam sitis a populo Romano laudem, quantam gloriam, quantam gratiam consecuti. Atque illo die, patres conscripti, ea constituistis ut vobis iam nihil sit integrum nisi aut honesta pax aut bellum necessarium.

Pacem vult Marcus Antonius? Arma deponat, roget, deprecetur. Neminem aequiorem reperiet quam me, cui, dum se civibus impiis commendat, inimicus quam amicus esse maluit. Nihil est profecto quod possit dari bellum gerenti; erit fortasse aliquid quod concedi possit roganti. Legatos vero ad eum mittere de quo gravissimum et severissimum iudicium nudius tertius decimus feceritis, non iam levitatis est, sed, ut quod sentio dicam, dementiae. (...)

Quid autem agatur cum aperuero, facile erit statuere quam sententiam dicatis aut quam sequamini. Agitur utrum Marco Antonio facultas detur opprimendae rei publicae, caedis faciendae bonorum, urbis dividendae, agrorum suis latronibus condonandi, populi Romani servitute opprimendi, an horum ei facere nihil liceat. Dubitate quid agatis!

34E OLYMPIADE LATIJN EN GRIEKS

INGERICHT DOOR DE VZW
CERTAMINACOMITÉ

WWW.CERTAMINA.BE

Werkvertaling

Want deze dag is voor jullie, senatoren, aangebroken; jullie hebben deze gelegenheid gekregen om aan het Romeinse volk te laten zien hoeveel moed, hoeveel standvastigheid en hoeveel waardigheid er in de beraadslaging van deze senaat schuilgaat. Bedenk wat voor dag het was, twaalf dagen geleden; hoe eensgezind jullie waren, hoe moedig, hoe standvastig; hoeveel lof, hoeveel roem en hoeveel dankbaarheid jullie bij het Romeinse volk hebben verworven. Op die dag, senatoren, hebben jullie zulke besluiten genomen dat er voor jullie nu niets meer overblijft dan óf een eervolle vrede óf een noodzakelijke oorlog.

Marcus Antonius wil vrede? Dat hij dan de wapens neerlegt, erom vraagt, en om genade smeekt. Niemand zal hem billijker tegemoetkomen dan ik, hoewel hij liever mijn vijand dan mijn vriend heeft willen zijn door zich toe te vertrouwen aan gewetenloze burgers. Zolang hij oorlog voert, kan er hem uiteraard niets worden gegeven; als hij ons om iets komt vragen, zal er misschien iets zijn dat we hem kunnen toestaan. Maar gezanten sturen naar een man over wie jullie twaalf dagen geleden een uiterst zwaar en streng oordeel hebben uitgesproken, dat duidt niet langer op lichtzinnigheid, maar (eerlijk gezegd) op waanzin. (...)

Maar wanneer ik duidelijk heb gemaakt wat er op het spel staat, zal het gemakkelijk zijn om te bepalen welk voorstel jullie moeten doen of volgen. Het gaat erom of Marcus Antonius de gelegenheid krijgt om de staat ten val te brengen, de goede burgers af te slachten, de stad op te delen, akkerland aan zijn bandieten cadeau te doen en het Romeinse volk in slavernij te onderwerpen, óf dat hem geen enkele van deze dingen wordt toegestaan. Wik en weeg wat jullie willen doen!

(Nicholas De Sutter)

Vlaanderen
verbeelding werkt

34E OLYMPIADE LATIJN EN GRIEKS

INGERICHT DOOR DE VZW
CERTAMINACOMITÉ

WWW.CERTAMINA.BE

Teksthulp

1 ***illuxit <*** *illūcescere, o*: beginnen te schijnen, aanbreken

2 ***ōrdō****, ōrdinis*, m: rij, orde, klasse, stand

3 ***nudius***, bw. (altijd bij een rangtelwoord): het is nu de ... dag -> *nudius tertius*: 'eergisteren'; *nudius quartus*: 'drie dagen geleden' … Merk dus op dat de Romeinen 'inclusief' telden. De twee vorige *Philippicae* werden op 20 december uitgesproken.

4 ***sitis ...consecuti*****:** een wijd *hyperbaton*

7 Het lv van ***roget*** en ***deprecetur*** is niet *arma*; wat dan wel?

9 [*ei]* ***gerenti***

10 *[ei]* ***roganti***

11 ***levitatis*****:** deze genitief die bij *est* als naamwoordelijk deel van het gezegde optreedt, geeft hier een eigenschap weer. Vertaal met 'eigen aan …', 'een kenmerk van …'

12 ***agatur***: in het passief kan *agere* betekenen: 'gaan over', 'op het spel staan'.

13-14 ***opprimendae – faciendae – dividendae – condonandi*****:** je kunt al deze genitiefvormen vertalen met 'om te' + infinitief. Er staat steeds een lv in de genitief bij.

14 ***condōnāre*****:** (weg)geven

15 ***dubitare****, o*: 'overleggen'